

Institutsionaalse akrediteerimise metoodika: tagasiside senisele mudelile ning sellest johtuvad edasiviivad aruteluteemad

I Üldine tagasiside senisele metoodikale

- Hindamine peaks olema läbipaistev, toetav, vähem formaalne, kasutades uut tehnoloogiat ja innovaatilisi meetodeid.
- Rohkem rõhku panna arengu, mitte vastavuse hindamisele, võimaldades komisjonidel anda konkreetset ja kasulikku tagasisidet.
- Võimalus valida hindamisprioriteedid, keskendudes kõrgkooli enda fookusteemadele ning kasutades rohkem olemasolevaid andmeid ja dokumente.
- HTM ja HAKA peaksid sünkroniseerima andmete kogumise, sh peaks paika panema, millised andmed-näitajad on need, mis saavad olema seotud akrediteerimisega, mis halduslepinguga jne.
- Ühendatud ja ühtlustatud hindamistsükliid, näiteks IA ja õppekavade hindamine koos (või kui kõrgkool läbib nt mõnda rahvusvahelist välishindamist), et vähendada töömahtu ja korrata välishindamisi ainult vajadusel. Kutseõppe kvaliteedi hindamine koos institutsionaalse akrediteerimisega rakenduskõrgkoolides.

II Tagasiside erinevatele protsessi osadele ning johtuvad aruteluteemad

1. Eneseanalüüsi aruanne, sh koostamine ja HAKA ettevalmistav koolitus

- HAKA eneseanalüüsi koolitus oli väga hea ja toimus õigel ajal (aasta enne hindamiskülastust)
- Vajalik suurem HAKA tugi standardite tõlgendamisel
- Eneseanalüüsi (etteantud) maht oli liiga väike
- Kõige kasulikum (kogu protsessis üldse) oli eneseanalüüs
- Olemasolevad andmed peaksid olema tsentraliseeritud ja kergesti kättesaadavad (näiteks Haridussilm või muud kesksed andmebaasid), mida saab kasutada riskihindamise ja seire jaoks.

- Hindamisandmeid ja -näitajaid peaks saama kergesti visualiseerida ja analüüsida, kasutades kaasaegseid tööriistu ja meetodeid.
- Eneseanalüüsi aruanne võiks olla etteantud lahtritega ja eeltäidetud.

Ekspertid:

- Eneseanalüüsi aruande pikkusele eelistatakse konkreetset ning andmeid ja kokkuvõtteid, mis on lingitud aruandele
- Ekspertid hindavad kõrgelt aruannete lisasid ning saadud lisamaterjale

Arutelu:

- 1.1. Milline peaks olema eneseanalüüsi aruanne (kui kindlalt ette antud struktuur, sh nt andmetega eeltäidetud)?
- 1.2. Üliõpilaste eneseanalüüsi aruanne mõnede kriteeriumite osas? Küsimustik üliõpilasesindustele, mille alusel saavad esitada oma aruande.
- 1.3. Milline peaks olema eneseanalüüsi aruande maht (kui kindlalt ette antud)?
- 1.4. Kas ja kuidas saab kõrgkool kasutada keskselt kogutud andmeid? Millisel juhul on andmestik pigem komisjonile taustamaterjal? Kui suur on kõrgkooli vabadus esitada mõne kriteeriumi osas ainult andmed/tulemused?

2. Hindamiskomisjonide moodustamine, koosseis ja ettevalmistus

- Hindamiskomisjonide koosseis peaks vastama kõrgkoolide profiilidele; komisjonides peaks olema rohkem Eesti eksperte ja valida tuleb komisjoni liikmeid, kes suudavad kohalikku konteksti paremini mõista.
- Komisjon liiga palju kaldu UK liikmete poole – võiks kaasata rohkem Eesti ja Põhjamaade eksperte
- Eraldi tuleks tegeleda Eesti konteksti (rakenduskõrghariduse eripära, rahastamine jne) põhjalikuma tutvustamisega komisjoniliikmetele. Võiks kaaluda nt videokoolituse pakkumist.
- Vestluste läbiviimise tehnikale tuleb rohkem tähelepanu pöörata, et esitataks informeeritud, selgeid, konteksti arvestavaid ja konkreetseid küsimusi.

Ekspertid:

- Komisjonide ettevalmistus oli tõhus, töö elektrooniline keskkond ja veebikohtumised toimivad hästi
- Ekspertid hindavad kaaseksperte ning komisjoni juhte kompetentseteks, koordineerimist professionaalseks.
- Tasakaal tuleb leida komisjoni suuruse ja tõhususe vahel.

Arutelu:

- 2.1. Ekspertide koolituse formaat peaks sisaldama videokoolituse osa (Eesti kontekst laiemalt) ning tähelepanu vestluste läbiviimise tehnikale. Algajad ekspertid vajavad eraldi koolitust ja toetust.

- 2.2. Komisjoni koosseisus peaks olema minimaalselt 5 eksperti - 1 üliõpilane, 1 tööandja, 1 juht, 1 õppetegevuse sh õppekavade hindamise kogemusega ekspert ja 1 teaduse hindamise kogemusega ekspert. Kas ette anda max arv?
- 2.3. Milline peaks olema välisekspertide ja Eesti ekspertide tasakaal komisjonis? 50/50?
- 2.4. Kuidas saab kõrgkool kaasa rääkida ekspertide valikul?
- 2.5. Fookusteema kokkuleppimise aeg – pool aastat enne külastust?

3. Lisadokumendid

Praegu võivad komisjonid lisaks küsida mõistlikus mahus lisamaterjale ja -infot, kui eneseanalüüsist saadud info ei ole piisav või ühene. See võimaldab mh vestluste aega kokku hoida (faktiküsimused on juba selged).

Kõrgkoolide tagasiside põhjal: Lisamaterjale küsiti liiga palju – see on arusaamatu ja ärritav

Ekspertide tagasiside põhjal: väga kasulikud lisamaterjalid konteksti mõistmiseks ja faktide väljaselgitamiseks enne külastust

Arutelu:

- 3.1. Millist infot oleks mõistlik nõ ette küsida, mis ei oleks kõrgkoolile liiga koormav, samas võimaldaks kõrgkooli paremini mõista?
- 3.2. Kas kirjaliku info küsimise asemel oleks mõistlik teha eelkohtumine info täpsustamiseks ja vajaliku täiendava materjali kokkuleppimiseks?

4. Kõrgkooli külastus

Kõrgkoolide tagasiside põhjal:

IA külastuste tagasiside on valdavalt positiivne. Kõige rohkem oli rahulolematust võimalusega vestluse käigus oma arvamust avaldada, aga sealgi oli rahulolu protsent kõrge (üle üheksakümne).

- Komisjoni ettevalmistuse ja eeltööga ollakse valdavalt rahul: materjalid on läbi töötatud, küsimused sisulised ja teemakohased. Vestluste õhkkond on valdavalt meeldiv ja konstruktiivne
- Vestluste aeg peaks olema pikem, mis võimaldaks ka sisulist arutelu ja süvitsi minekut.
- Komisjoni esmane tagasiside (peale külastust) ei anna eriti midagi

Ekspertide tagasiside: Külastustel tuleb eriti tähelepanu pöörata tõlkimisega seonduvale – arvestada tehnilist nõudlikkust ja intervjuudele kuluvat aega.

Arutelu:

- 4.1. Kas kõrgkoolide konteksti ja toimimise paremaks mõistmiseks tasuks kaaluda nõ eelkohtumist komisjoni ja kõrgkooli esindajatega (nt kuu aega enne külastust)? Kas sellisel juhul arutatakse siin läbi ka küsitavad lisamaterjalid – komisjon saaks selgitada, miks lisainfot vajatakse ja võibolla selgub, mõnda lisadokument ei olegi vaja?
- 4.2. Kas lisaks eri gruppidega kohtumist (üliõpilased, õppejõud, vilistlased, ...) võiks kaaluda ka nõ temaatiliste vestluste kasutuselevõttu (nt vestlus õppimise-õpetamise teemal, kus osalevad nii üliõpilased, õppejõud, kõrgkooli juhtkonna liikmed, vilistlased samal vestlusel koos)?
- 4.3. Fookusteema osas vajalik paindlik lähenemine/formaat
- 4.4. Millises vormis ja mahus peaks olema külastusjärgne komisjoni tagasiside kõrgkoolile? Kas üldse peaks? Struktureeritud esitus. Tuuakse välja peamised tugevused ja parendused (mitte kõik).
- 4.5. Kõrgkooli esmase reaktsiooni võimalus pärast komisjoni tagasisidet külastuse lõpus?

5. Hindamisaruanne ja hinnangute kujunemine

Tagasisideseminaride memode põhjal:

Hindamisaruande objektiivsus	
Üldiselt adekvaatne. Tundsime ennast ära küll	Tunnustust võiks olla rohkem
Parendusvaldkonnad kattuvad eneseanalüüsis välja tooduga	Aruanne on väga pikk – kas sellel on omaette väärtus?
akenduskõrgkooli loogikast saadi hästi aru	Kõrgkooli kommentaare ei arvestatud piisavalt
Aruanne väärtuslik, tonaalsus meeldiv	Refereerivat osa võiks aruandes vähem (või üldse mitte) olla; pigem rohkem lahti kirjutada probleem
Soovitustest on kasu, tegeleme	Ei ole hinnangutega nõus; ajaloo ja konteksti tundmine puudulik
Hea võtta soovitusi vastu, kui nad nii on esitatud	Ei ole päris selge, kuidas õppekavad üldosasse suhestuvad. Ei juhtuks midagi, kui õppekavade aruandeid ei oleks
	Aruande ebaühtlane kvaliteet

Kõrgkoolide tagasiside:

- Iga parendusvaldkonnale ei ole vaja lisada soovitusi; soovitused peaksid olema konstruktiivsed ja sisulised, mitte kohustuslikud.

- Aruanne peaks keskenduma olulisele teabele, vältides liigset faktide loetlemist ja keskendudes analüüsidele ja järeldustele, mida saab tõendada konkreetsete faktidega
- Raportite kirjutamine peaks olema tasakaalus ja põhjalik, sisaldades konstruktiivset kriitikat ja positiivset tagasisidet, kus see on asjakohane.

Kõrgkoolide tagasiside „tunnustust vääriva“ märkele:

- "Tunnustust vääriv" märged võiks jääda, kuna positiivne tagasiside on oluline ja motiveeriv, kuid see peaks olema selgelt põhjendatud ja läbipaistev.
- Tunnustuse andmise kriteeriumid peaksid olema selged ja üheselt mõistetavad, et vältida subjektiivsust ja tagada hindamisprotsessi õiglus.
- Tunnustus võib olla hea õppematerjal teistele kõrgkoolidele, aidates neil näha, milliseid praktikaid hinnatakse kõrgelt ja kuidas neid oma konteksti rakendada.

Arutelu:

- 5.1. Kas hindamiskomisjon annab hinnangu igale kriteeriumile?
- 5.2. Kas iga kriteeriumi tuleb hinnata, tuues välja tõendid ja analüüsi? Milline on hindamiskomisjoni analüüsi struktuur/sisu? Kas Iga valdkonna all toob komisjoni välja kõrgkooli tugevused, sh silmapaistvad tulemused ja/või innovatsiooni ning parendusvaldkonnad? Kas piisab ainult probleemi (parendusvaldkonna) väljatoomisest või peaks komisjon kindlasti esitama ka mingi soovitus?
- 5.3. Milline on valdkondade hinnangute skaala? Kas praeguse süsteemi kolmene skaala – vastab, vastab osaliselt, ei vasta, või neljane skaala (mida kasutame kõrvaltingimuse täitmise hindamisel ja on ka levinud)? Neljase skaala eelis: "osaliselt vastava" diapason on praegu väga pikk. „Põhiosas vastav“ annaks paindlikuma skaala.
- 5.4. Kas tunnustust vääriv jääb? Kas sellisel juhul on vaja luua objektiivsed kriteeriumid? Tunnustust vääriva määratlemine võiks jääda hindamisnõukogu tasandile?

6. HAKA kõrghariduse hindamisnõukogu otsus

HAKA kõrghariduse hindamisnõukogu võtab ekspertide koostatud hindamisaruande ning teiste asjassepuutuvate dokumentide põhjal vastu ühe järgmistest otsustest:

- Akrediteerida kõrgkool seitsmeks aastaks
- Akrediteerida kõrgkool kolmeks aastaks

- Kõrgkooli mitte akrediteerida

Kui hindamisnõukogu kaalub kahe otsuse vahel, on võimalik vastu võtta positiivsem otsus ning seada sellele tähtajaline kõrvaltingimus.

7-aastase akrediteeringu korral omistatakse kõrgkoolile HAKA kvaliteedimärk.

Arutelu:

- 6.1. Kas HAKA kvaliteedimärgi saamiseks piisab akrediteerimise läbimisest või peaks kõrgkool olema selleks saavutanud midagi suurepärast/ tunnustust väärivat lisaks (vrld Soome mudel)?

7. Järeltegevused

Praegu: HAKA palub esitada seitsmeaastase akrediteeringu saanud kõrgkoolil kaks aastat pärast institutsionaalse akrediteerimise otsuse vastu võtmist hindamisnõukogus kirjaliku ülevaate hindamisaruandes esitatud ettepanekute alusel kavandatud ja ellu viidud tegevuste ning nende tulemuste kohta. HAKA hindamisnõukogu tagasisidestab kõrgkooli ülevaadet.

Arutelu:

- 7.1. Kas järeltegevuste ülevaated võiksid toimuda seminari vormis (üle aasta?), kus arengutest kõnelevad kõrgkoolid, kes läbisid IA kaks aastat tagasi vms. Saavad teistelt kõrgkoolidelt tagasisidet ja jagavad oma häid praktikaid.
- 7.2. Võiks kaaluda, et kohe pärast IA otsust toimuval nõ järelseminaril osaleb ka hindamiskomisjoni esindaja.